

Sprogstrategier – viden og anvendelse i arbejdet med sprogfærdighederne

8. april 2021

Hanne Leth Andersen

RUC

Om **strategibegrebet** og hvad de forskellige strategityper indebærer og kan betyde for den enkelte elev i relation til personlighed, motivation og udvikling af de forskellige færdigheder/delkompetencer: grammatik, flersprogethed, tasks, ordforråd.

Og det handler naturligvis både om hvad læringens mål er – og hvem der lærer.

Læringsstrategier er særlige handlinger som den lærende foretager for at gøre læringen lettere, hurtigere, sjovere, mere personlig og selvstyrende, mere effektiv og lettere overførbart.

Oxford 1990

Læringsstile

Personlige tilgange til at lære – uafhængigt af område

- Global/holistisk tilgang: Først overblik, dernæst detaljer
- Analytisk tilgang: Direkte i gang med detaljer og grundig analyse
- Auditiv tilgang
- Visuel tilgang
- Kinæstetisk tilgang

Personlighedens indflydelse

Høj selvtillid	Lav selvtillid
Risikovillig	Forsigtig
Optimistisk	Bekymret
Ekstrovert	Introvert
Impulsiv	Stabil
Fantasifuld	Nøgtern
Kreativ	Grundig
Empatisk	Saglig
Tåler tvetydighed	Har brug for afklaring

Personlighedstræk og læring

- Ekstraversion/introversion
- Emotionalitet/stabilitet
- Samvittighedsfuldhed/grundighed
- Nysgerrighed
- Gåpåmod

- Ekstroverte udtrykker sig mere flydende i formelle/pressede situationer end introverte som til gengæld får bedre resultater når det gælder skriftlighed og ordforråd.
- Mennesker der er karakteriseret ved nysgerrighed og gåpåmod viser sig at have gode vilkår for at opnå kommunikativ sprogkompetence

(Dörnyei 2006: 45)

Læringsorientering (dybdelæring)

A silhouette of a person riding a mountain bike is centered in the background. The rider is leaning forward, and the bike is angled upwards. The background is a warm, yellowish-orange gradient, suggesting a sunset or sunrise. The overall image has a soft, glowing appearance.

- Opfatter evner som foranderlige gennem indsats
- Søger udfordringer
- Udviser udholdenhed ved vanskeligheder
- Anvender effektive læringsstrategier

Kommunikationsstrategier

Bevidste forsøg på at klare sproglige udfordringer, mens man kommunikerer

-> generelt velegnede til kommunikation, men især når man skal lære nyt sprog

Alt hvad der gør kommunikation effektiv (inkl. retoriske virkemidler): taletempo, stemmebrug, afbrydelser eller fastholdelse af ordet

-> man kan udtrykke sig mere forståeligt og flydende eller komme videre i en blokeret kommunikationssituation

= Kompensationsstrategier

- Fordi de hjælper til at *kompensere* for huller eller mangler i ordforråd eller sproglig viden.
 - Omskrive, erstatte, opfinde nye ord, skifte sprog, skifte kanal
 - Skaffe sig tid til at tænke sig om, uden at man bliver afbrudt (=strategisk kompetence) fx bede om uddybning, bruge tøveord og fyldord
 - Kommunikere om et emne man er godt hjemme i (undvigestrategi)

Færch og Kasper 1983

Sproglæringsstrategier

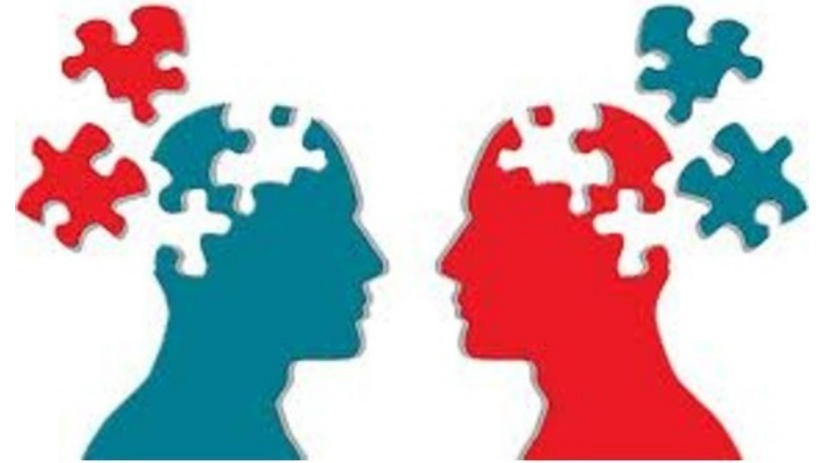
1. Hukommelsesstrategier
2. Kognitive strategier
3. Metakognitive strategier i forhold til læring
4. Affektive strategier
5. Sociale strategier

1. Hukommelsesstrategier

-> ordforråd, vendinger, syntaks og implicit grammatisk viden

- Gruppere ord/begreber: ordklasse, emne, modsætning, lighed, lyd, rim, billeder
- Associlere fra ord/udvikle ud fra emner (skole, blyant, bog)
- Gentage: vende tilbage til det man har lært, og føje nyt til, fx vendekort, gtPlus
- Kombinere lyd og betydning, fx rim, sange, roller
- Kombinere betydning og billede, fx tegne betydninger
- Udføre ordets betydning: vise handling / følelse
- Anvende ord i sammenhæng
- Sætte nye ord ind i en personlig kontekst, fortælle

2. Kognitive strategier

Receptive

- Fange hovedbudskab, nøglebegreber, bruge viden om emnet, skimme (hovedindhold), scanne (tekstens struktur, overskrifter)
- Analysere: tekstens tid, sted, personer, relationer, syntese
- Analysere kontrastivt, anvende andre sprog til forståelse (modsætninger, paralleller), anvende grammatisk viden

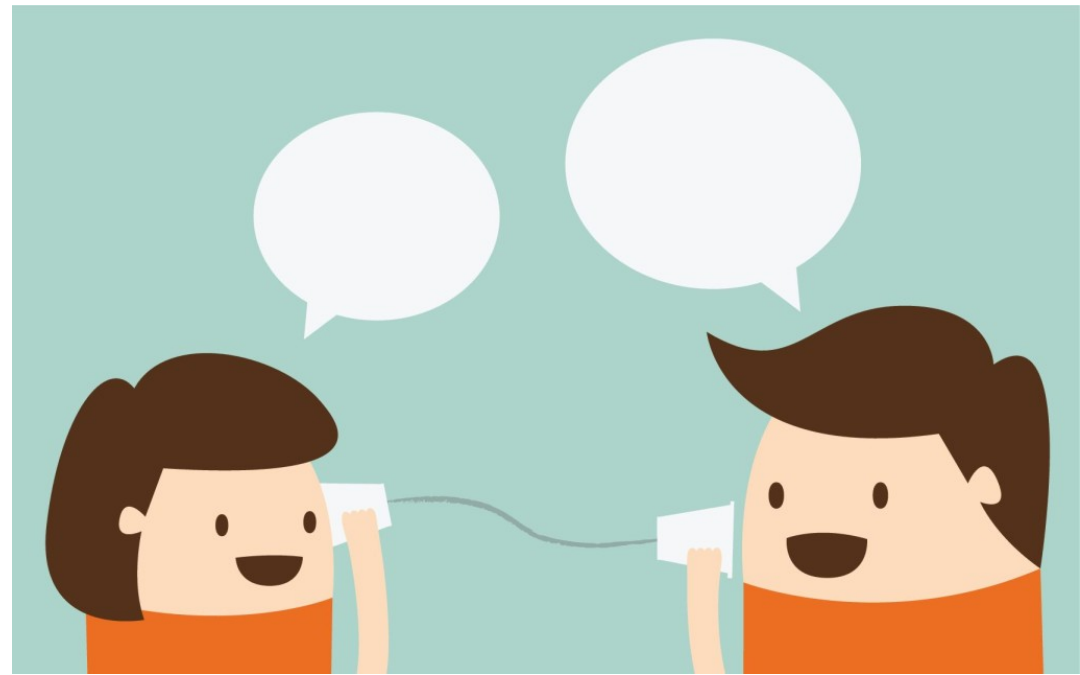
Produktive

- Strukturere: tage noter, lave resumé, strege under, udvælge dele, organisere i vidensstrukturer, mindmaps eller træer
- Træne: Gentage lyde og ord, anvende faste vendinger, kombinere kendte elementer på nye måder, opfinde ord, føre fiktive dialoger og samtaler

3. Metakognitive strategier

Bevidsthed om læringsstrategier

- Søge muligheder for at praktisere: finde dialogpartner, læsegruppe eller sociale medier
- Sætte realistiske mål (tale 5 minutter hver dag, skrive gloser efter hver lektion), indsamle og organisere materialer
- Lave læringslogbog eller evaluere gamle opgaver

Progressionsbevidsthed som motivationsfaktor

”Vi lavede også en slags portfolio i folkeskolen,
og jeg blev da utrolig stolt af at se,
hvor meget mit sprog havde udviklet sig!
Det giver en lyst til at fortsætte med arbejdet,
fordi man ser en stor fremgang!
Og vise: ”Det her er jeg god til.”

Trine, 1d, december 2003

4. Affektive strategier

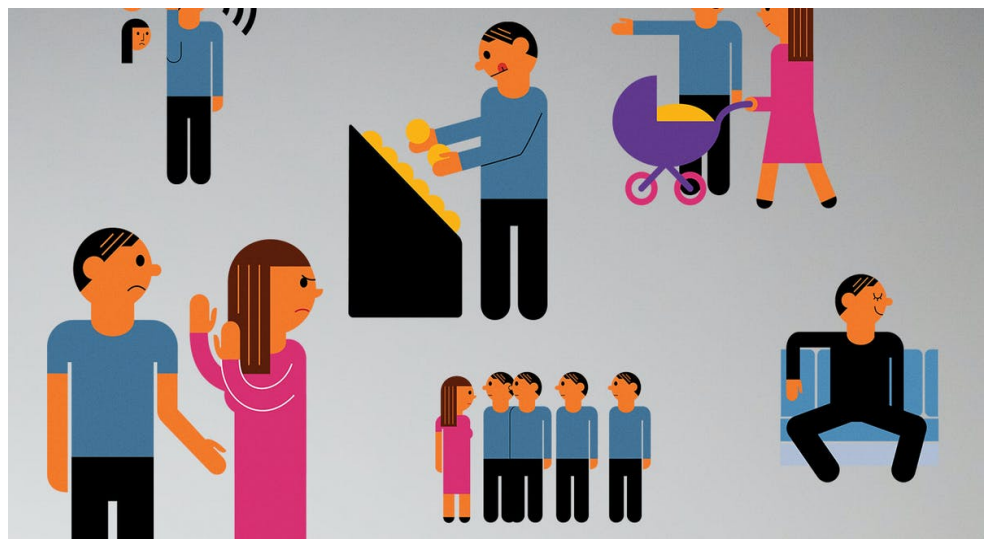
Et trygt læringsrum

- Turde begå fejl og eksperimentere
- Fortsætte med at øve sig uden at mærke fremskridt
- Tale om usikkerhed og om hvordan det føles at kaste sig ud i et nyt sprog, udtrykke både glæde og irritation
- Mindske generthed – eksperimentere med stemme, ansigt og mimik
- Anvende musik, film, billeder, afslapningsteknikker, let meditation vejrtrækning og kropsholdning

5. Sociale strategier

- Stille spørgsmål, bede om tydeliggørelse, bede om korrektion eller hjælp til en opgave
- Samarbejde med ligestillede eller dygtigere kammerater, eller med en indfødt
- Bemærke sociale og kulturelle normer
- Bruge samtalestrategier
- Give kærlig, kritisk og konstruktiv feedback
- Spørge ind til andres tanker og følelser

Undervisning til mange forskellige personligheder – og flere færdigheder

- Leg og skuespil
- Bevægelse
- Musikalitet, rytme
- Hukommelse
- Interaktion
- Forståelse af regler og system

Nogle referencer

- Andersen, H.L., Fernandez, S., Fristrup, D. & Henriksen B. 2014. *Fremmedsprog i gymnasiet*, Samfundslitteratur.
- Andersen, H.L. 2013. "Læringsstrategier", i Gottschalck, R. og Terp M. *Sprogenes Verden*, Gyldendal.
- Dörnyei, Z. 2006. "Individual differences in second language acquisition". *AILA Review*, 19, 42-68.
- Dörnyei, Z., & Scott, M. L. 1997. "Communication strategies in a second language: Definitions and taxonomies". *Language Learning*, 47, 173-210.
- Henriksen, B., Fernandez, S., Andersen, H.L. & Fristrup, D. 2019. *Hvorfor gør jeg det jeg gør?* Samfundslitteratur.
- Oxford, L. R. 1990. *Language Learning Strategies*, Heinle & Heinle.
- Skaalvik, E. M. & S. Skaalvik 2005. *Skolens læringsmiljø. Selvopfattelse, motivation og læringsstrategier*, Akademisk Forlag.
- Richards, J. C. & R. Schmidt, eds. 2009. "Communication strategy". *Longman Dictionary of Language Teaching and Applied Linguistics*. New York: Longman.
- Rubin J. 1987. *Learner strategies: Theoretical Assumptions, Research, History and Typology*.